

Bulletin Ad Veras Amicitias – Mei 2022

VOORWOORD

Eigenlijk is het niet voor te stellen dat wij vorig jaar, in september 2021, ook ‘gewoon’ een kleine reünie van Ad Veras Amicitias hebben gehouden. Immers, als wij het geruis om ons heen mogen geloven, vinden ‘alle leuke dingen’ pas dit jaar weer plaats. Nee hoor, niet waar, onze kleine reünie was ook een leuk ding, met een interessante lezing door Marnix Eysink Smeets en een pop quiz die zo succesvol was dat deze zelfs in september herhaald gaat worden.

Dit jaar is er dus geen lustrum (hoeveel grote lustra hebben wij al niet gevierd sinds de oprichting in 1904 van wat nu het Murmelliusgymnasium is... nee, niet tellen, want dan komt u op een verkeerd getal uit). Tijdens het openingsfeest in 1904 noemde de heer F.H.G. van der Hoeven, president-curator, als één van de belangrijkste taken van het gymnasium “...om den Mensch van meer strijdvaardigheid en weerstandsvermogen te voorzien, en zijn plaats te doen innemen in den groote arena van den maatschappelijke strijd.” Deze woorden zijn helaas nog steeds actueel als we de huidige wereldarena beschouwen. Op de algemene vraag in 1904 waarom wij op school Grieks en Latijn moesten leren, antwoordde de heer Dr. G. Blokhuis, de eerste rector van de school, dat men niet altijd naar het nut en het belang van de dingen moet vragen.* Hoe wijs.

Wij sturen u hierbij het bulletin 2022 met o.a. de aankondiging van de volgende kleine reünie, op 24 september. Met ook wat nieuws vanuit de huidige school en over nieuw-verschenen boeken die een link met onze school hebben. Met een interessant stukje over het gebouw, in 2015 geschreven door de heer Leen Spaans, de oud-rector van collega-school het Jan Arentsz College en bovendien gedurende 9 jaar voorzitter van de Historische Vereniging Alkmaar.

Wij hopen u in september te mogen begroeten. Opgeven voor de reünie kan vanaf nu!

Met vriendelijke groet,
het bestuur van Ad Veras Amicitias
mei 2022

Tineke Wolfswinkel
Rita Hellemons-Pilon
Aya Wolters-Hartog
Gert Jan van Hilten
Fred de Geus
Peter Bakker
Gerard van Wieringen

*bron: Alkmaarsche Courant, 9 september 1904

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering en kleine reünie op zaterdag 24 september 2022 in de Aula van het Murmelliusgymnasium

Op zaterdag 24 september 2022 hopen wij weer in de aula van de school een (kleine) reünie te kunnen houden voor oud-leerlingen, (oud)-leraren en (oud)-medewerkers. Ook partners zijn welkom.

Wij willen dit jaar alle oud-leerlingen uitnodigen die 25 en 50 jaar geleden eindexamen deden, dus uit de examenjaren 1972 en 1997, ook als zij niet lid zijn van Ad Veras Amicitias.

Leden van Ad Veras Amicitias betalen voor drankjes en het diner € 7,50 en hun partners betalen € 22,50; niet-leden en hun partners betalen voor drankjes en het diner € 22,50.

Programma:

14.30- 15.00 uur Ontvangst op school
15.00- 16.00 uur Algemene ledenvergadering
16.00- 17.00 uur Lezing; naam van de spreker/spreekster en het onderwerp volgen
17.00-18.00 uur Pop quiz door Fred de Geus en Peter Bakker (examenjaar 1972)*
18.00-19.00 uur Borrelen en bijpraten
19.00 -21.30 uur Diner

Aanmelden kan via de mail: info@adveras.nl
o.v.v. "ALV 24 september 2022".

Om uw aanmelding definitief te maken vragen wij **leden** € 7,50 over te maken naar bankrekening NL 38 INGB 0003 6197 64 t.n.v. Ad Veras Amicitias o.v.v. "ALV 24 september 2022", naam en lidnummer.

Niet-leden en partners van leden en van niet-leden verzoeken wij € 22,50 over te maken o.v.v. "ALV 24 september 2022", naam en examenjaar.

(Oud)-leraren en (oud)-medewerkers betalen geen bijdrage, maar dienen zich wel op te geven via de mail o.v.v. "ALV 24 september 2022".

We hopen van harte u te kunnen begroeten. We gaan er met zijn allen weer een gezellige middag en avond van maken!

De informatie over deze (kleine) reünie staat op de website en begin september sturen wij alle leden nogmaals een mail, waarin ook de naam van de spreker/spreekster wordt meegedeeld.

*De pop quiz bestaat uit een 30-tal vragen met vier keuzemogelijkheden, geïllustreerd door clipjes van ongeveer 40-45 seconden en gepresenteerd door Peter Bakker en Fred de Geus, allebei examenjaar 1972. De beste drie deelnemers krijgen een unieke Ad Veras beker (ca. 5 cm hoog), in 'goud', 'zilver' of 'brons'.

In memoriam

Op 27 maart 2021 overleed **Jan Moerbeek** oud-docent Klassieke Talen na een kort ziekbed. Hij heeft - naast zijn uitgebreide kennis van diverse talen - ook veel muziek in de school gebracht. Naast de Klassieke Talen hield hij zich bezig met Hebreeuws, Sanskrit, Egyptisch en in het begin van de jaren '80 heeft hij Turks gestudeerd. Een boek met de vertalingen van Martialis kwam van zijn hand. Hij hielp met het organiseren van de reizen naar Rome en Athene en hij was de oprichter van de Music-In. Met een band (hij heeft in diverse bands gespeeld) trad hij af en toe op in het schoolgebouw. Hij speelde bugel en kornet. Tot het eind van zijn leven bleef hij in veel dingen geïnteresseerd en wij herinneren hem als een aimabel mens.



Jan Moerbeek voor klas 5A 1971



Harry van Rhoon

Op 13 augustus 2021 overleed **Harry van Rhoon**, voormalig conciërge.

Leerlingen bewaren goede herinneringen aan hem. Hij werd gezien als een vriendelijke en behulpzame man. Docenten en medewerkers beschrijven hem als een zeer gewaardeerde collega. Na de brand van 1999 gaf hij allerlei adviezen bij het afhandelen van de schade en zorgde hij voor het inrichten van een tijdelijke les plek in een basisschool.

Ook voor Ad Veras stond hij altijd klaar. Hij hielp met het sjouwen van tafels en stoelen, schonk koffie en thee en was een waardevol aanspreekpunt voor de organisatoren van de vele reünies. De Grote of St. Laurenskerk in Alkmaar was helemaal vol tijdens zijn afscheidsdienst. De binnentuin bij de school is naar hem vernoemd. Zijn zoon Coen heeft hem opgevolgd als conciërge

Overleden (oud-) leerlingen (voor zover ons bekend)

Frank. D. Zwaan, Frank was bekend door zijn talloze bijdragen aan de 'Interpres'. Huibert Risselada en Loes Panbakker. Sinds de schoolbanken samen. Corien Risselada-Tijssen, de echtgenote van oud-leerling Jouke Risselada.

Tijdens de ledenvergadering in september zullen de overleden oud-leerlingen en oud-medewerkers worden herdacht.

Het overlijden van een leerling uit de vijfde klas op 10 maart 2022 dompelde de gehele school in rouw. Dorian Bellamy Wispelweij, 16 jaar oud, werd door een auto geschept toen hij op weg was naar huis. Men kende hem als een slimme, begaafde, uiterst muzikale jongen, zeer geliefd bij docenten en leerlingen. Zijn afscheid vond plaats in de Grote of St. Laurenskerk. Door de warme toespraken van vrienden en vriendinnen werd een goed beeld van Dorian verkregen. Diederik van Vleuten, oud-leerling van de school, was ceremoniemeester tijdens de bijeenkomst. Een intense en blijvende vriendschap voor Dorian van zijn medeleerlingen voelde men dwars door al het verdriet heen. 'Ad Veras Amicitias' in de ruimste en ontroerendste betekenis.

Intermezzo

In 2019 ging het Murmelliusgymnasium van start met INTERMEZZO: een schooljaar voor leerlingen die VWO-potentie hebben, maar die over onvoldoende metacognitieve vaardigheden beschikken of sociaal-emotioneel nog niet ver genoeg zijn om de overstap naar het Voortgezet Onderwijs op een goede manier te kunnen maken (zie website Murmelliusgymnasium/intermezzo). De inschatting is dat deze leerlingen na de basisschool aansluitingsproblemen kunnen hebben die met name gerelateerd kunnen zijn aan hun (hoog)begaafdheid. Veel van hen hebben op de basisschool een achterstand opgelopen omdat, bijvoorbeeld, de stof voor hen niet uitdagend genoeg was (leerbehoefte sluit niet aan op leeraanbod) of omdat zij één of meerdere klassen op de basisschool hebben overgeslagen waardoor zij inhoudelijke kennis gemist kunnen hebben.

Voor het Voortgezet Onderwijs wordt een zekere mate van metacognitie verwacht. Metacognitie, het denken over het denken, is een cognitieve vaardigheid die ontwikkeld moet zijn om succesvol te kunnen zijn in het Voortgezet Onderwijs. Het gaat om het kunnen plannen, het gestructureerd kunnen uitvoeren van taken en het kunnen reflecteren op het eigen leren. Wanneer deze vaardigheden ontbreken, zal een leerling vastlopen omdat deze niet weet hoe hij/zij moet leren. En dat is – naast het opvullen van hiaten in basisschoolkennis – het doel van Intermezzo.

Vanwege het succes van Intermezzo zijn er al voor het derde jaar twee Intermezzo parallelklassen. Een (eventuele) intelligentietest, een advies van de basisschool en een gesprek met de leerling en zijn/haar ouder(s) zijn meestal vereist. Het is een zorgvuldig uitgevoerd toelatingsproces. Op het programma staan naast de vele mentorlessen en het vak Projecten, ook Taal, Rekenen en Engels. Filosofie, Mens en Maatschappij, Beleef de Oudheid, ICT en EHBO staan op het rooster. Daarnaast bieden Drama, Muziek, Kunst en Lichamelijke Opvoeding creatieve of sportieve uitdaging. Na het Intermezzojaar kunnen leerlingen instromen in de eerste klas van het (Murmellius)gymnasium of in een andere school voor Voortgezet Onderwijs.

De leerlingen zijn heel positief over Intermezzo. Wij vroegen aan James (11 jaar), nu een leerling in de reguliere eerste klas, hoe hij vorig jaar Intermezzo ervaren heeft: "Op het Intermezzo heb ik veel geleerd. Dat heeft mij erg geholpen bij het samenwerken, het maken van opdrachten en kritisch na te denken. Ook heb ik

tijdens Intermezzo vrienden gemaakt. Het is voor mij nu in de eerste klas wat makkelijker gegaan doordat ik Intermezzo heb gedaan.”

Actiedag Oekraïne

Natuurlijk hield het Murmelliusgymnasium ook een actiedag voor Oekraïne. Een bezoek aan het torentje – een grote wens van menige leerling en oud-leerling (een wens die soms stiekem al was vervuld) – was één van de prijzen die men met de veiling of sponsorloop kon winnen.

Het goede gaat nimmer verloren



Hoe zouden de leerlingen van het Murmelliusgymnasium op 2 september 1940 de opening van hun nieuwe school hebben ervaren? Sinds er met de bouw was begonnen in 1939 was de wereld totaal veranderd. De toekomst was ongewis. Voor menigeen levensbedreigend. De school was aan een nieuw gebouw toe. Door de werkverschaffing in de crisisjaren kwam het er uiteindelijk van. Het ontwerp van C. Kirkenier, van het Bureau Gemeentewerken van Alkmaar, is prachtig. In de trant van de Delftse school, met een ‘Scandinavische’ toren. Sober, strak en markant. Die goedgekozen plek aan de Bergerhout zouden we nu een super-A-locatie noemen. De beschutte tuin achter de school garandeert een ontspannende pauze. Als de leerlingen na de zomer van 1940 hun nieuwe school betreden zijn ze onder de indruk van de ruime gangen, de chique trap, de lichte lokalen. Maar de stemming wil niet uitbundig worden. De gezichten van de docenten communiceren vooral zorg. Al vlak na de inval van de Duitsers, toen de lessen werden hervat, had rector Hemelrijk zijn eindexamenkandidaten een morele boodschap voorgehouden die als het ware in het gebouw bleef hangen. “Wat er ook gebeurt, vergeet nooit, dat het goede nimmer verloren gaat en dat het kwade altijd zichzelf straft. Altijd!”. Hoe hoopvol dat ook klonk, het kwade kwam wel erg dichtbij. Er waren dan ook geen grootse feestelijkheden bij de opening, want de blijheid om het prachtige nieuwe schoolgebouw kon niet echt beleefd worden. Er is angst voor het lot van de joden, de geruchten uit Duitsland zijn beklemmend. Er zijn joodse leerlingen en docenten. En Hemelrijk zelf is ook Joods. Wat staat hun te wachten? Na de zware bezetting, waarin de Duitse Wehrmacht het gebouw in gebruik neemt, wordt de school aan de Bergerhout zijn nieuwe start van harte gegund. Rector Hemelrijk keert zelfs terug uit een concentratiekamp en neemt de leiding van de school weer op zich.

Een nieuwe beproeving van het gebouw vindt plaats in 1999 door een grote uitslaande brand, waarbij de aula vrijwel verloren gaat en de school veel schade oploopt. De aula wordt daarna vernieuwd. Een uitbreiding met een nieuwe vleugel in 2010-2011 achter het oorspronkelijke gebouw zorgt opnieuw voor een doorstart, de ICT-tijd in. 75 jaar is de 'oude dame' vandaag. Stig mag ze van ons daar blijven pronken aan de Bergerhout, terecht een mooi rijksmonument. Proficiat!

Leen Spaans, 2015

oud-rector/bestuurder van het Jan Arentsz College in Alkmaar



Boek: Van Alkmaarse wees tot commandeur van de VOC. Het rijke leven van Wollebrandt Geleynssen de Jongh, 1594-1674 door van Hans van Santen

Oud-leerling en voormalig diplomaat Hans van Santen (examenjaar 1972) schreef een boek over Wollebrandt Geleynssen de Jongh. Van deze 17-eeuwse handelsman en commandeur van de VOC hangen in het Stedelijk Museum in Alkmaar twee schilderijen, van de hand van Caesar van Everdingen.

Geleynssen de Jongh groeide op in een weeshuis in Alkmaar, reisde over de gehele wereld en keerde later terug naar Alkmaar. Hij documenteerde vrijwel alles wat er in zijn leven gebeurde en gooide vrijwel nooit iets weg. Hans van Santen, na in het Regionaal Archief Alkmaar ruim 5 meter archief doorgespit te hebben, schreef een boek over hem, dat deel uitmaakt van de historische reeks van Stichting Alkmaarse Historische Publicaties ((twintigste deel).

Homerusprijs voor boek van Emily Hemelrijk :‘Verborgens Levens, Publieke Figuren’

De kleindochter van voormalig rector Hemelrijk, prof. dr. E.A. Hemelrijk (Emily), heeft onderzoek gedaan naar de maatschappelijke betekenis van vrouwen in het Romeinse Rijk, getiteld 'Women and Society in the Roman World: A Sourcebook of Inscriptions from the Roman West'. Zij is emeritus-hoogleraar Oude Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam. Haar is de Homerusprijs toegekend door het Nederlands Klassiek Verbond (NKV) voor bovenstaand werk *'dat een heuse brug weet te slaan tussen de Klassieke Oudheid en het heden'*.



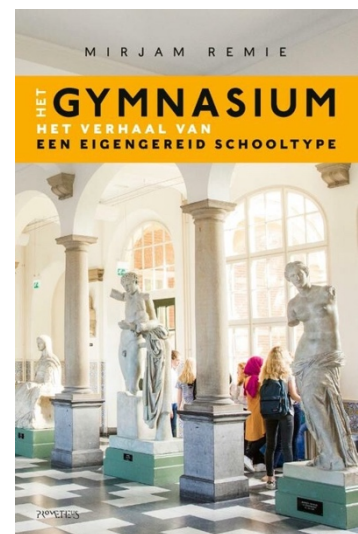
Emily Hemelrijk ontdekte dat de wat rijkere vrouwen in de steden buiten Rome veel voor hun stad konden betekenen. Het moesten dan wel gehuwde vrouwen zijn met drie kinderen (of meer), want die werden vanaf keizer Augustus als volledig handelingsbekwaam beschouwd.

Zij konden vervolgens iets bijdragen aan hun stad door bijvoorbeeld badhuizen, tempels, amfiteaters en aquaducten te bekostigen. Zo verkregen zij een hogere status en verkoos de stadsraad hen als priesteressen van godinnen en keizerinnen. Ook werden zij wel uitgeroepen tot patronessen en moeders van steden en verenigingen. Deze vrouwen beheerden landgoederen en handelden daarnaast in producten, zoals, bijvoorbeeld, olijfolie.

Emily Hemelrijk vond voor haar onderzoek de informatie uit teksten op sokkels van standbeelden van deze vrouwen, vooral in kerken en musea. Zo heeft zij 1400 inscripties bestudeerd. Haar boek 'Verborgene Levens, Publieke Figuren' is aangenaam leesbaar en bedoeld voor een wat groter publiek.

Boek: Het GYMNASIUM, het verhaal van een eigengereid schooltype door Mirjam Remie

Momenteel ligt dit in 2022 verschenen boek in de boekhandel. De discussie over kansenongelijkheid in het onderwijs is actueel en het voortbestaan van het gymnasium staat opnieuw ter discussie. Mirjam Remie, redacteur van *NRC Handelsblad* en oud-gymnasiast (niet van onze school) heeft bekende en onbekende oud-gymnasiasten gesproken en zij laat zien dat het gymnasium voor slimme kinderen – ongeacht hun afkomst- zou moeten blijven bestaan. Zij sprak ook met (oud-)docenten en rectoren.



Jaap van Dissel, directeur van het Centrum Infectieziektebestrijding van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en hoogleraar Interne Geneeskunde met als specialiteit Infectieziekten aan de Universiteit Leiden, komt ook aan het woord. Hij was leerling van het Murmelliusgymnasium (toen heette het nog Murmellius Gymnasium...) en deed eindexamen in 1975*.

de heer van Dissel steeg op onze top 100 toen wij in dit boek lazen dat op hem de schoolfeesten de meeste indruk maakten. Jazeker: met Shocking Blue en Golden Earring.*

*** in de jaren '60/'70 werd een top 100 van vrijwel 'alles' gemaakt. Hans Beerekamp (examenjaar 1970) heeft hier grote faam mee verworven en maakt ze nog steeds.*

Een onbekende oudheid

De vakantietijd komt er weer aan.

Een aantal uwer zal koers zetten richting de Costa Brava in Cataluña , Spanje.

De meeste toeristen komen (helaas) niet verder dan het strand of het zwembad.

Zo niet natuurlijk Murmellianen, die zijn geïnteresseerd in de oudheid.

Wat de meeste toeristen niet weten dat deze streek in de oudheid reeds bewoond werd.

Verlaat het strand en bezoek Empúries, een oude nederzetting iets ten noorden van L'Escala.



De Feniciërs vestigden zich hier als eersten op een eiland aan de zuidkant van de Golf van Roses. Ondertussen is dit eiland een heuveltje op het vasteland geworden. Rond 600 v.Chr. kwamen de Grieken zich er vestigen. In de 5e eeuw v.Chr. groeide de stad vlug, wellicht door de lucratieve graanhandel. Na verloop van tijd werd het een echt Griekse stadstaat, die Emporion (Ἐμπόριον) genoemd werd.



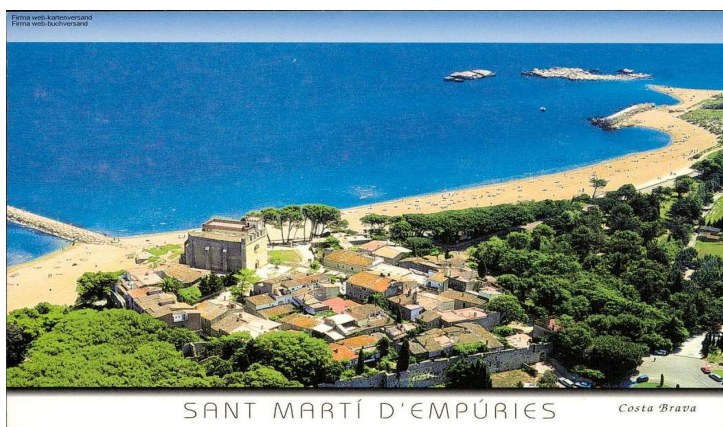
In de Punische Oorlog stelde Empúries zich pro-Rome en anti-Carthago op. In de Tweede Punische Oorlog kwamen de Romeinen hier in het jaar 218 v.Chr. aan land. Dit gebeurde onder leiding van de Scipio's met als doel de Carthagers tegen te houden. Hiermee begon dan ook de romanisering van het Iberisch Schiereiland. Vanaf toen was Empúries een belangrijke Grieks-Romeinse stad.

In 195 v.Chr. vestigde Cato in Empúries een Romeins kamp dat in de eerste eeuw v.Chr. onder leiding van Caesar kwam te staan. De Romeinse stad ontstond dus vlak naast een Griekse stad. Er zijn restanten te zien van de stad, op een heuvel gelegen,

zoals een forum, een aantal huizen, een deel van de muur met een toegangspoort, publieke baden, het amfitheater en fraaie vloermozaïeken.



De tempels en de markt bleven op dezelfde plaats gevestigd, maar de villa's werden langs de top van de heuvel geconstrueerd. Na de Romeinse periode werd de stad, toen zij in verval raakte in de 3e eeuw n.Chr., een West-Gotisch bisdom. Door het verval raakten grote restanten onder een dikke laag zand. Nog steeds worden er opgravingen gedaan en kan men de contouren van zandheuvelds zien waaronder een stuk geschiedenis ligt. Na het bezoek dient men zich uiteraard te ontspannen. Een goede lunch met een mooi glas wijn uit de Empordà regio in het vlakbij gelegen Sant Martí d'Empúries is een aanrader.



En als u toch nog verder op de culturele tour gaat: bezoek ook Ullastret eens, eveneens daterend uit de 6^e eeuw voor Christus.

Veel vakantieplezier!

(teksten ontleend aan diverse bronnen)

Wij wensen u een heel mooie en veilige zomer!